

ФАКТОРИ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СИСТЕМИ ОСВІТИ В УМОВАХ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Процес забезпечення економічної безпеки потребує систематичних змін його економічного механізму з урахуванням небезпек, що виникають. Управління економічною безпекою здійснюється на основі виділення оптимальних і допустимих динамічних траєкторій відповідного об'єкта з урахуванням: виявлених загроз, їх оцінки за ступенем важливості, часу настання; визначення рівня очікуваних збитків; виявлення можливих альтернативних способів усунення і нейтралізації небезпек; оцінки рівня і структури вартісних витрат при використанні тих чи інших способів усунення небезпек. Одним з ключових понять системи забезпечення економічної безпеки сфери освіти в умовах транскордонного співробітництва є оцінка навколишнього середовища, як основного джерела небезпек і загроз. Навколишнє середовище представляє собою сукупність суб'єктів і факторів, які активно впливають на кон'юнктуру ринку освітніх послуг та ефективність діяльності його суб'єктів.

Розглядаючи фактори інституціонального забезпечення економічної безпеки в умовах транскордонного співробітництва можна виділити макросередовище та мікросередовище. Макросередовище включає в себе фактори широкого соціального плану: політичні, правові, економічні, демографічні, географічні, національні, соціокультурні, науково-технічні, технологічні та ін. Кожен з представлених факторів має системний та загальноринковий вплив на суб'єкти ринку освітніх послуг. На відміну від інших сфер економіки, освіта має найбільш широкі, стійкі і сильні зворотні зв'язки зі своїм макросередовищем, адже саме освіта формує покоління політиків, правознавців, науковців та інших фахівців, які у своїй подальшій діяльності починають визначати зміни навколишнього середовища. З іншого боку, освіта більше, ніж будь-яка інша сфера діяльності, відчуває на собі вплив макросередовища, будучи по суті її частиною.

Мікросередовище представлене силами (конкретними організаціями та особами), що мають безпосереднє відношення до даного суб'єкту ринку освітніх послуг та його можливостей. Мікросередовище підрозділяється на: фактори, які не контролювані освітньою установою (включаючи конкретних постачальників, контрагентів, споживачів, конкурентів); фактори контролювані керівництвом освітнього закладу (вибір і корекція сфери діяльності, визначення цілей закладу, роль у ньому маркетингу, загальний рівень професіоналізму, маркетингової культури персоналу тощо), ступінь контрольованості цих факторів корелює зі ступенем самостійності установи; фактори контролювані керівництвом навчального закладу (вибір цільових ринків (сегментів), в тому числі за розмірами, особливостями і глибиною розробки; цілі діяльності, в тому числі щодо іміджу установи, її конкурентоспроможності).

У відношенні з факторами мікросередовища освітній заклад контролює та регулює ці відносини, тобто освітній заклад вибирає на ринку тих суб'єктів, з якими йому доведеться налагоджувати співпрацю (якщо, звичайно, це дійсно ринок і можливість вибору на ньому існує). Тому аналізувати мікросередовище можна або стосовно до конкретного суб'єкту ринку або на рівні моделювання. Таким чином, мікросередовище виступає внутрішньою (ендогенною) змінною в запропонованій нами системі забезпечення економічної безпеки сфери освіти. На відміну від мікросередовища макросередовище виступає спільною, єдиною для всіх суб'єктів сфери освіти даної країни, регіону, конкретних товарів і послуг, тобто зовнішньою (екзогенною) змінною в забезпеченні економічної безпеки сфери освіти (рис. 1).

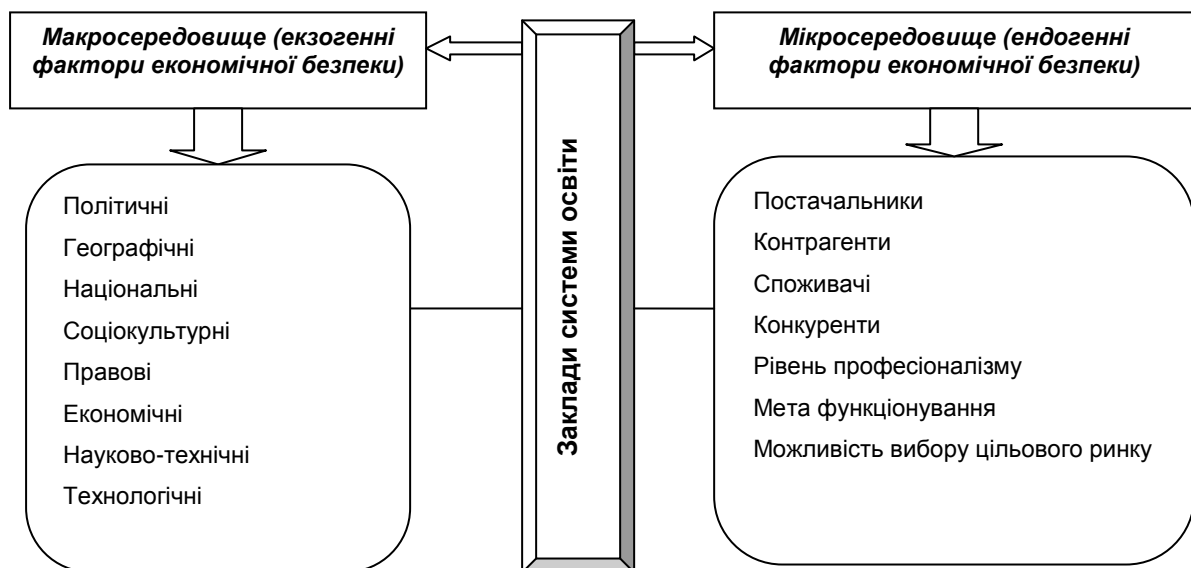

Рис. 1 Фактори інституціонального забезпечення економічної безпеки системи освіти

Найважливішим фактором підвищення економічної безпеки у сфері освіти є вплив на неї загальної економічної ситуації в країні, принципи фінансування виробництва освітніх послуг. Таким чином, за підсумками проведеного огляду основних груп факторів навколишнього макросередовища освіти в Україні і виявлених тенденцій кон'юнктури послуг у цій сфері можна зробити наступні висновки. Дійсно, розглянуті фактори діють вельми жорстко, тенденції переважно несприятливі, що вимагає активної діяльності державних органів щодо забезпечення економічної безпеки у сфері виробництва освітніх послуг. Настав час переосмислення цілей і цінностей освіти. Сучасна роль системи освіти – це творчість, можливість створення нових потреб, усвідомлення яких зумовлює новий масштаб попиту на знання та освітні послуги.